

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Факультет психології

Кафедра психології розвитку

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОТЕРАПІЯ**

Освітня програма «Реабілітаційна психологія»

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психотерапія
Освітня програма	Реабілітаційна психологія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	бакалавр
Статус дисципліни	(основна)
Курс / семестр	3 / 5
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 24 год. Семінарські заняття – 36 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua

2. Опис дисципліни

Мета та цілі курсу

Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні студентами – майбутніми психологами філософсько-епістемологічних, загально-теоретичних основ і організаційно-методичних засад сучасної психотерапії, принципів надання психотерапевтичної допомоги, прийнятих у відповідному напрямі; набутті належної психотерапевтичної ерудиції та виробленні базових терапевтичних умінь і навичок; формуванні професійної культури і етики психотерапевта.

Цілі: розкрити вихідні методологічні засади і теоретичні побудови про природу людини, структуру особистості і критерії психічного здоров'я, прийняті відповідним психотерапевтичним напрямом; суть, види, сфери застосування і фактори ефективності психотерапії; принципи застосування, процедурні особливості і психотехнічні прийоми кожної з розглянутих систем психотерапії; сфери застосування і межі компетентності відповідної психотерапевтичної традиції.

Компетентності

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, на основі раціонального планування організувати, координувати, контролювати та оцінювати діяльність і взаємодію суб'єктів у сфері психології.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислити концептуально, системно, саногенно.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, знання юридичних та морально-етичних нормативно-регулятивних засад професійної діяльності психолога і готовність неухильно дотримуватись їх.

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології, реабілітаційної психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.

СК8. Здатність організувати та здійснювати психологічну реабілітацію, надавати

психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

Програмні результати навчання

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

ПР19. Організувати і проводити реабілітаційно-психологічну роботу в умовах санаторно-курортного оздоровлення.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Предмет, завдання, історія становлення та нормативна база психотерапії.	ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. ПР2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань. Історія становлення та сучасний стан розвитку психотерапії. Поняття про психотерапію, її мету та завдання. Зв'язок психотерапії з психокорекцією, психодіагностикою, психологічним консультуванням. Основні психотерапевтичні моделі: медична, психологічна, соціологічна, філософська. Сфери функціонування психотерапії. Основні психотерапевтичні напрями (модальності). Загальні фактори ефективності психотерапевтичної допомоги.	Підготовка до обговорення і тестування з теми 1
2.	Особистість психотерапевта. Етика і відповідальність	ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. Етичні засади та етичні дилеми діяльності психотерапевта. Параметри оцінювання професіоналізму психотерапевта. Модель ефективного психотерапевта. Індивідуальний стиль терапії. Порівняльна характеристика кваліфікованого і некваліфікованого терапевта. Феномен професійного вигорання. Фахова підготовка психотерапевтів. Професійна ідентифікація психотерапевта.	Експрес-тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії
3.	Терапевтичний контакт	ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб,	Експрес-тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії

		<p>які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>Визначення і риси терапевтичного контакту.</p> <p>Чинники ефективної діалогічної взаємодії психотерапевта з клієнтом. Навички підтримки терапевтичного контакту (вербальне і невербальне спілкування). Техніка дзеркального відображення невербальної поведінки. Перенесення і контрперенесення в терапії. Специфіка психотерапевтичних стосунків у ситуаціях надання психологічної допомоги клієнтам, що пережили психічну травму.</p>	
4.	Особливості структурування процесу психотерапії	<p>ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Загальна (еклектична) модель процесу психотерапії (В. Гілланд і співроб.).</p> <p>П'ятикрокова модель терапевтичного інтерв'ю.</p> <p>Розробка плану першого інтерв'ю (терапевтичної бесіди). Інтерпретація етичних питань у структурі першого інтерв'ю.</p>	Експрес-тести, запитання для самоконтролю, роздумів і дискусії, творчі завдання, консультативні вправи
5.	Динамічна психотерапія	<p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Класичний психоаналіз (за З. Фройдом). Структура особистості і проблема внутрішньо-особистісної гармонії. Види тривоги. Механізми психологічного захисту. Основні стадії психоаналізу.</p> <p>Психоаналітичні процедури. Трансактний аналіз Е. Берна. Структурно-функціональний аналіз (за Е. Берном). ТА: тлумачення взаємодій. Аналіз психологічних ігор. Сценарний аналіз.</p>	<p>Підготовка рефератів з неофройдистських шкіл психотерапії; підготовка до тестування з питання механізмів психологічного захисту</p> <p>Рефлексивна робота з трансактного аналізу включно із засвоєнням теоретичного матеріалу.</p> <p>Підготовка до контрольної роботи.</p>
6.	Екзистенційно-гуманістична психотерапія	<p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	Скласти сценарій заняття психогімнастикою із застосуванням експресивної психотехніки

		<p><i>Гештальт-терапія.</i> Філософія гештальту. Механізми порушення процесу саморегуляції (за Ф. Перлзом). Рівні неврозу як шлях до психологічного здоров'я. Принципи і психотехніки гештальт-терапії.</p> <p><i>Гуманістична психотерапія.</i> Поняття про природу людини в гуманістичній психотерапії К. Роджерса. Умови ефективності клієнт-центрованої психотерапії. Експресивна психотерапія Н.Роджерс. Психогімнастика.</p>	
7.	Нейролінгвістичне програмування (НЛП) і терапевтична метафора	<p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Міждисциплінарні джерела НЛП. Поняття про репрезентативні системи та способи їх діагностики. Мета-модель, види та показники її порушення, методи корекції. Шестикроковий рефреймінг в НЛП. Поняття про терапевтичну метафору, її пізнавальні і реконструктивні можливості. Структура терапевтичної метафори та правила її конструювання.</p>	Скласти (письмово) терапевтичну метафору для конкретного випадку із застосуванням знань про репрезентативні системи індивіда.
8.	Психотерапія Постмодерну. Наративна психотерапія.	<p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p> <p>Філософія наративної психотерапії. Поняття про наратив. Реконструкція та екстерналізація – ключові техніки наративної психотерапії. Формат практики наративної психотерапії. Позитивна психотерапія (ПП), за Н. Пезешкіаном. Основні концепції ПП. Типові форми переробки конфліктів у ПП. Моделі для наслідування та їх актуалізація в життєвому просторі людини. Поняття про актуальний та базальний конфлікти, їх співвідношення. Принципи, етапи та засоби психотерапевтичної роботи. Психотехнічні стратегії ПП. Правила вербалізації проблеми в ПП. Формат короткочасної позитивної психотерапії.</p>	Обговорення теоретичних питань і терапевтичних кейсів
9.	Групова психотерапія	<p>ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, які мають інші культуральні чи гендерно-вікові</p>	Обговорення теоретичних питань і терапевтичних кейсів. Підготовка до

Всього за тиж-нь	1	3	1	3	1	1	4	6	1	3	6	1	3	6	6	4	50	100
------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	-----

Політика курсу

У процесі викладання навчальної дисципліни передбачено використання таких методів навчання, як:

- ✓ лекції з використанням мультимедійних презентацій;
- ✓ бесіди та дискусії з проблемних, неоднозначних та суперечливих питань;
- ✓ робота в групі – дискусія, рольова гра, колективне обговорення;
- ✓ складання таблиць і структурно-логічних схем засвоюваного матеріалу;
- ✓ аналіз кінофільмів, відео, стенограм для унаочнення специфіки психотерапевтичної роботи з клієнтами.

Провідна форма навчання – лекція. За характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та частково – пошуковий та продуктивно-творчий методи. Передбачено проведення лекційних і семінарських (практичних) занять, самостійне вивчення літератури, офіційних документів та інших джерел, підготовка тематичних доповідей, написання есе, рефлексивний аналіз терапевтичних ефектів.

Структура семінарського (практичного) заняття містить: оперативне тестування чи письмову роботу, питання для обговорення, практичні завдання, дискусію, підведення підсумків та рекомендовану літературу.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, комп'ютери, використання цифрових систем управління навчанням – D-learn; використання онлайн навчального контенту – Google Meet, Cisco Webex Meetings, Zoom, Microsoft Teams, YouTube та сучасного інструменту для створення цифрового навчального контенту Microsoft PowerPoint.
-----------------------------------	--

Література:

1. Вестбрук Д., Кеннерлі Г, Кірк Дж. Вступ у когнітивно-поведінкову терапію. Львів, 2014. С. 13-35, 147-217. https://i-cbt.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/KPT-TEXT-1_2-PART.pdf
- Глива Є. Вступ до психотерапії. Острог-Київ, 2004.
2. Каліна Н. Ф. Психотерапія. К.: Академвидав, 2010.
3. Кривоніс Т. Г. Теорія та практика особистісної психотерапії. К.: Вид дім «Слово», 2012.
4. Карпенко Є.В. Методи сучасної психотерапії : навчальний посібник. Дрогобич : Посвіт, 2015. 116 с.
5. Основи психотерапії : навч. пос. / М.І. Мушкевич, С.Є. Чагарис. Луцьк / за ред. М.І. Мушкевич, 2017. 420 с.
6. Кузікова С.Б. Теорія і практика вікової психокорекції : навч. посіб. Київ, 2008, С.45-47. <http://kuzikova.info/ru/2016/01/teorija-i-praktika-vikovoii-psihokorekcii/Паркулаб О.Г.>
7. Паркулаб О.Г. Терапевтичний діалог як співтворчість консультанта і клієнта. *Габітус*. № 15, 2020. С.187-191.
8. Паркулаб О.Г., Шпет Я.В. Вплив професійної діяльності на особистість психолога: феномен вигорання та його профілактика. *Вісник Львівського університету*. Серія психологічні науки. Вип. 8. Львів, 2021. С.125-132.
9. Теорія і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах [Текст]: монографія/ за ред. З.Г. Кісарчук. Київ-Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 268 с.
10. Седих, К. В., Моргун В. Ф. Делінквентний підліток [Текст]: навчальний посібник з психопрофілактики, діагностики та корекції протиправної поведінки підлітків. 2-е вид., доп. К. : ВД "Слово", 2015. 272 с.
11. Паркулаб О.Г. Екзистенційна позиція консультанта як професійний вибір. *Психологія*

особистості. № 1 (8), 2017. С. 183-197.

12.Каліна Н.Ф. Психотерапія [Текст] : Підручник Академвидав, 2010. (Сер. "Альма- матер").

13.М.І. Мушкевич, С.Є. Чагарис Основи психотерапії : навч. пос. Вид. 3-тє. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 420 с.<https://core.ac.uk/download/pdf/153588416.pdf>

14.Психологічна деонтологія: етичні кодекси. Хрестоматія / Уклад. В.О. Климчук. Київ, 2004.

15.Яцина О. Ф. Основи психотерапії : практикум. Навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

16.Глива, Є. Вступ до психотерапії [Текст] : навч. посібник. Острог-Київ : Острозька академія, Кондор, 2018. 530 с.

17. Основи психотерапії [Текст]: навч.посібник. К.: Академія, 2017. 192 с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Назва, адреса, кабінет, телефон, сайт, електронна адреса Кафедра психології розвитку, 518 каб., тел. 596 136, https://kpr.pnu.edu.ua/ , kpr@pnu.edu.ua
Викладач (і)	Паркулаб Оксана Григорівна, кандидат психологічних наук, доцент
Гостьові лектори	Попіль Марія Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент, клінічний психолог
Контактна інформація викладача	oksana.parkulab@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Політика дисципліни спрямована на розвиток вищої освіти в Україні, що ґрунтується на засадах гуманізму, демократизму, національної самосвідомості та міжнаціональної толерантності, й передбачає імплементацію базових принципів студентоцентрованого підходу до навчання в освітню діяльність студентів.

Пріоритетними напрямками організації освітнього процесу є: формування світогляду майбутніх фахівців (відкрита комунікація, обмін думками тощо), розвиток креативності, створення оптимальних умов для їх самореалізації, інтеграція неформальної психотерапевтичної освіти в формальну, широке застосування інформаційних технологій, впровадження дистанційної форми навчання, діджиталізація освіти та реалізація принципів СТЕМ-освіти.

Студентам рекомендується взаємодіяти із викладачем (лектором) упродовж заняття, реагувати на викладений матеріал, формулювати проблемні запитання, виокремлювати незрозумілий контент, надавати зворотній зв'язок.

Академічна доброчесність

- [Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі студентів ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».](#)
- [Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ](#)
- [Положення про запобігання академічному плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя](#)

	<p>Стефаника”.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”. ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.
<p>Пропуски занять (відпрацювання)</p>	<p>Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ “Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника ” (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212) , до підсумкового контрольного випробування допускаються студенти, що прослухали лекційний курс, взяли участь у практичних заняттях, виконали всі письмові завдання (експрес-тестування, творче завдання, реферат чи презентацію), КСР та написали контрольну (модульну) роботу.</p> <p>У разі відсутності студента з поважних причин при написанні контрольної (модульної) роботи йому надається можливість виконати цей вид роботи. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів з модуля дорівнює «0» (нуль).</p> <p>Допускається, як виняток, з дозволу завідувача кафедри одноразове виконання студентом додаткових видів робіт з курсу (відпрацювання пропущених занять, перекладання змістових модулів, виконання індивідуальних занять тощо) для підвищення оцінок за змістові модулі.</p> <p>Підсумковий контроль знань здійснюється на останньому практичному занятті. Залік передбачає підсумкове оцінювання (у стобальній шкалі) й визначається як сума оцінок за поточний контроль знань та результатів складання змістового модуля.</p> <p>ПОЛОЖЕННЯ про порядок повторного вивчення дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS від 2 лютого 2016 р. № 18; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212</p>
<p>Виконання завдання пізніше встановленого терміну</p>	<p>Оцінка за виконане завдання знижується на один бал</p>
<p>Невідповідна поведінка під час заняття</p>	<p>Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів»</p> <p>«Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» - покликання: https://nmv.pnu.edu.ua.</p>

Додаткові бали	Додаткові бали присуджуються: за участь у науково-дослідній роботі (підготовка публікацій і виступ на конференції – по 5 балів), опрацювання завдань з самоаналізу – по 2 бали (за кожну тему). Згідно з «Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора від 26 листопада 2020 р. № 799; із внесеними змінами наказом від 6 квітня 2021 р. № 212
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/ Рекомендовані платформи Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra

Викладач _____ **О. Г. Паркулаб**